

Osiemnaste urodziny oznaczają, że w sensie prawnym z dnia na dzień stajesz się osobą odpowiedzialną za siebie, za swoje decyzje i działania. Jak znaleźć się w nowych sytuacjach, które wiążą się z życiem „na swoim”?

1. PESEL, NIP czy REGON?

Aby usprawnić działanie państwa, każdemu dorosłemu obywatelowi przyporządkowano specjalne numery i kody. Dzięki temu można na przykład uniknąć pomyłek wynikających z powtarzalności imion, nazwisk, adresów różnych osób. Teraz, w dorosłym życiu, najczęściej będziesz się posługiwać: numerem dowodu osobistego i numerem PESEL. Dawniej ważny był też NIP, czyli Numer Identyfikacji Podatkowej (10-cyfrowy kod), służący do identyfikacji podmiotów płacących podatki w Polsce (osób, firm itd.). Od 1 stycznia 2011 roku osoby fizyczne, które nie prowadzą działalności gospodarczej, nie potrzebują swojego numeru NIP, nie będą im też wydawane nowe numery – przy złożeniu rozliczenia rocznego PIT za 2015 rok wystarczył już tylko sam numer PESEL.

Ważnymi numerami osobistymi są:

- **Numer dowodu osobistego** – znajduje się w dowodzie osobistym, jest złożony z symboli literowych (np. ALS) oraz ciągu cyfr.
- **Numer PESEL** – nazwa PESEL to akronim wyrażenia Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności. Numer służy jednoznacznej identyfikacji osoby fizycznej; jest wpisany w dowodzie osobistym, składa się z ciągu jedenastu cyfr.
- **Numer rachunku bankowego** – jednym z najczęściej wykorzystywanych „elektronicznych portfeli” jest ROR, czyli rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy. Wybierając bank, kieruj się jego renomą (czy ma wiarygodną markę?), wysokością opłat za prowadzenie konta, kosztami dodatkowymi (np. za kartę do bankomatu, za możliwość dokonywania operacji pieniężnych przez Internet). Uwzględnij też dostępność placówek banku i bankomatów. W wybranym banku (siedzibie lub na stronie internetowej) dowiesz się, jakie dokumenty będą Ci potrzebne i jaka jest procedura zakładania rachunku.
- **Numer REGON** – to dziewięciocyfrowy numer identyfikacyjny podmiotu gospodarczego (np. firmy) w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej. Będzie Ci więc potrzebny, jeśli zdecydujesz się założyć własną firmę. Nazwa REGON pochodzi z pierwszych liter Rejestru Gospodarki Narodowej. W Krakowie wniosek o nadanie, zmianę

lub likwidację numeru REGON złożysz w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy [POP] przy ul. Wielickiej 28a (w tym miejscu załatwisz wszystkie sprawy konieczne do założenia firmy). Więcej informacji o POP-ie znajdziesz na stronie: www.bip.krakow.pl/pop.

2. Paszport, prawo jazdy, dowód rejestracyjny

Poza koniecznym dowodem osobistym (który już zapewne posiadasz), przyda się paszport i prawo jazdy.

Paszport

Twój paszport może być zamiennie używany z dowodem osobistym w innych krajach UE, ale jest podstawowym dokumentem tożsamości w państwach nienależących do UE. Osoby pełnoletnie wnioskuje o paszport biometryczny zawierający mikroprocesor, w którym zapisane są dane posiadacza paszportu (imię, nazwisko, data i miejsce urodzenia, płeć, obywatelstwo, PESEL); dane dokumentu paszportowego (m.in. data wydania i data ważności paszportu, seria i numer paszportu) oraz dane biometryczne (wizerunek twarzy oraz odciski palców posiadacza paszportu).

Jak uzyskać paszport?

Od 2013 roku o paszport możesz się starać we wszystkich punktach paszportowych, niezależnie od miejsca zamieszkania, ale odebrać paszport można tylko w miejscu, w którym składało się wniosek. W Krakowie takim punktem jest **Oddział Paszportowy** w Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, ul. św. Sebastiana 11 (parter, sala obsługi paszportowej), telefon: (12) 392 18 20 i (12) 422 71 70. Informacja o możliwości odbioru paszportu pod numerem (12) 39 21 806. Biuro czynne jest w poniedziałki w godz. 9.00-17.00, a od wtorku do piątku w godz. 8.00-17.00 (wydawanie bloczków do godz. 16.45).

Wszystkie informacje znajdziesz na stronie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego: www.malopolska.uw.gov.pl → Paszporty (w menu po lewej stronie).

Będziesz potrzebować następujących dokumentów i załączników:

- Podanie – podpisane własnoręcznie przez Ciebie (formularz możesz odebrać w siedzibie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie przy ul. Basztowej 22 oraz siedzibie Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców w Krakowie przy ul. św. Sebastiana 11).
- Dwie jednakowe kolorowe fotografie o wymiarach 35 x 45 mm, wykonane w ciągu ostatnich 6 miesięcy (wszystkie wymogi wobec zdjęcia paszportowego znajdują się na podanej wyżej stronie Urzędu Wojewódzkiego).
- Poprzednio posiadany paszport – jeśli taki posiadałeś(aś).
- Dowód uiszczenia opłaty paszportowej (za dodatkową opłatą ok. 2 zł można to również zrobić na miejscu). Opłata podstawowa wynosi 140 zł, ulgowa dla uczniów i studentów 70 zł, dla osób przed 25 rokiem życia, które posiadają Kartę Dużej Rodziny i nadal się uczą opłata to 35 zł. Jeśli wnioskujesz o nowy paszport przed upływem ważności dotychczasowego (a który np. został zniszczony lub zgubiony – z przyczyn zawinionych przez posiadacza), to opłata wynosi 280 zł.
- Trzeba również przedłożyć dotychczasowy posiadany dokument paszportowy, a w przypadku gdy dokument ten stracił ważność – ważny dowód osobisty.

Prawo jazdy

Nawet jeśli nie masz własnego samochodu, prawo jazdy kategorii B może być atutem, a niekiedy warunkiem koniecznym w uzyskaniu pracy. W Krakowie egzaminy na prawo jazdy odbywają się w Małopolskim Ośrodku Ruchu Drogowego (MORD) – dane teleadresowe znajdziesz poniżej w ramce. A ponieważ nie obowiązuje rejonizacja, egzaminy można zdawać w dowolnym wybranym ośrodku na terenie kraju; w każdym z nich zasady są takie same i wynikają z przepisów ministerialnych.

- Jeśli myślisz o kursie prawa jazdy, starannie wybierz szkołę jazdy, bo Twoje powodzenie na egzaminie w dużym stopniu zależy od jej profesjonalizmu. Wykaz większości szkół działających w Krakowie i okolicy znajdziesz na www.prawojazdywkrakowie.pl.
- Kursy kosztują średnio od dziewięciuset do ponad tysiąca złotych. Nie kieruj się wyłącznie ceną – dowiedz się, co obejmuje opłata (np. czy w cenie są materiały dydaktyczne), ile kosztują dodatkowe godziny, poszukaj na forach opinii byłych klientów.
- Po pomyślnym odbyciu szkolenia można przystąpić do egzaminów. Egzamin teoretyczny na kategorię B kosztuje 30 zł, praktyczny 140 zł. Ceny na pozostałe kategorie znajdziesz

na stronie: www.mord.krakow.pl

- Kiedy już zdasz egzamin teoretyczny (testy) i praktyczny, musisz jeszcze poczekać kilka tygodni, aby upragnione prawo jazdy odebrać w Wydziale Ewidencji Pojazdów i Kierowców UMK (gdzie za wydanie lub wtórnik prawa jazdy oraz za zmianę danych lub wpis kwalifikacji w dokumencie trzeba zapłacić 100,50 zł).

Małopolski Ośrodek Ruchu Drogowego w Krakowie

- Siedziba główna: 30-728 Kraków, ul. Nowohucka 33a; tel. 12 656 56 20
- Oddział terenowy: 30-149 Kraków, ul. Balicka 127; tel. 12 393 37 41

Informacje o egzaminie, przepisy drogowe, wykaz ośrodków szkolenia znajdziesz na stronach:

- mord.krakow.pl – strona Małopolskiego Ośrodka Ruchu Drogowego,
- naukajazdy.pl – na tej stronie znajdują też ważne informacje osoby, które chciałyby zdobyć zawodowe prawo jazdy, np. przyszli kierowcy

Dowód rejestracyjny samochodu

Jeśli chcesz zarejestrować samochód (nowy lub używany, zakupiony w Polsce lub za granicą), potrzebny będzie kontakt z jednym z Referatów Rejestracji Pojazdów Wydziału Ewidencji Pojazdów i Kierowców UMK, w zależności od miejsca zameldowania:

- Śródmieście i Krowodrza – Al. Powstania Warszawskiego 10; informacja tel. 12-616-9109, faks 12 616 9119
- Nowa Huta – os. Zgody 2, informacja tel. 12-616-9109, faks 12 616 8746
- Podgórze – ul. Wielicka 28a, informacja tel. 12-616-9109, faks 12 616 5743

Mieszkańcy przyjmowani są od poniedziałku do piątku w godz. 7.40-18.00.

- Punkt Obsługi Mieszkańca – ul. Stawowa 61, Galeria handlowa w Bronowicach lokal nr 193,
- Punkt Obsługi Mieszkańca – ul. Kamieńskiego 11, Galeria Handlowa w Bonarce lokal nr G 26. Punkty Obsługi Mieszkańca są otwarte od 10.00-18.00, od poniedziałku do soboty.

Informacje o dokumentach, które trzeba przekazać lub przedstawić w urzędzie, znajdują się na www.bip.krakow.pl (w wykazie spraw „Na skróty”, znajdującym się po prawej stronie, wybierz „Pojazdy, Kierowcy, Licencje”) lub po prostu wpisz w wyszukiwarkę „rejestracja”. Tam znajdziesz też formularze potrzebnych wniosków oraz opisy procedury w przypadku wyrejestrowania pojazdu czy wymiany dowodu rejestracyjnego itp. Koszt, z jakim trzeba się liczyć rejestrując samochód osobowy to około 200 zł.

3. Chcesz mieć własne lokum

Wynajęcie mieszkania

Mieszkanie można wynająć bezpośrednio u właściciela lub poprzez pośrednika, na przykład przez agencję nieruchomości. Najprostszym sposobem dotarcia do informacji o mieszkaniach do wynajęcia jest przeglądanie ofert w Internecie, na popularnych portalach ogłoszeniowych lub na stronach agencji i biur nieruchomości. Każdy ze sposobów ma swoje wady i zalety. Biura oferują (zwykle) sprawdzone mieszkania, zwalniają Cię z konieczności telefonicznego poszukiwania właściciela-ogłoszeniodawcy, ale komfort ten będzie kosztował, na przykład wysokość miesięcznego czynszu. Szukanie na własną rękę jest bardziej pracochłonne, ale nikomu nie musisz płacić prowizji.

W każdym przypadku, **zanim podejmiesz decyzję** o wynajęciu mieszkania dokładnie dowiedz się, ile wynoszą całkowite koszty wynajmu. Ile wynosi czynsz, przeciętna opłata za media, opłata dla właściciela. Za co jeszcze musisz płacić? **Spisz umowę z właścicielem!** Jeśli w mieszkaniu odkryjesz jakieś usterki, zgłoś właścicielowi, abyś Ty nie musiał(a) za nie płacić. Osoby w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych mogą starać się o wynajęcie mieszkania z zasobów gminnych – rozpatrywaniem wniosków w tej sprawie zajmuje się Referat Pomocy Mieszkaniowej – Wydział Mieszkalnictwa przy ul. Wielopole 17a. Informacji i pomocy w tej sprawie można też szukać w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Zakup mieszkania

Niestety, na zakup mieszkania mogą sobie pozwolić nieliczni, bo dziś nawet uzyskanie kredytu hipotecznego w banku jest bardzo trudne lub nawet niemożliwe, jeśli nie posiada się stałego, udokumentowanego źródła dochodów. Jeśli jednak marzenie o własnym mieszkaniu

można zrealizować, to warto wiedzieć, że:

- **jeśli szukasz na rynku pierwotnym** (czyli masz być pierwszym właścicielem mieszkania) trzeba bardzo dokładnie sprawdzić wiarygodność i rzetelność inwestora lub dewelopera: jakie budynki czy osiedla już wybudował, czy wszystko przebiegało zgodnie z umową, jakie gwarancje posiada firma. Jeśli Twoje mieszkanie istnieje na razie tylko na planach, dowiedz się, jak będziesz je spłacał(a): w równych ratach czy w zależności od oddawanych części inwestycji? Radź się bankowych prawników – jeśli będziesz brał(a) kredyt mieszkaniowy, to plusem w tej sytuacji będzie to, że bank również będzie „prześwietlał” firmę. Negocjuj warunki ze sprzedawcą;
- **jeśli szukasz na rynku wtórnym**, to możesz starać się kupić bezpośrednio od właściciela albo przez agencję-pośrednika. To rozwiązanie jest droższe, bo pośrednik weźmie prowizję, ale i profesjonalnie zajmie się sprawą. Szerokim łukiem omijaj mało znane agencje, oferujące „nadmierzające okazje”. W Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych (w Sądzie Okręgowym) lub w Internecie (na przykład w Centralnej Bazie Danych Ksiąg Wieczystych Ministerstwa Sprawiedliwości: <https://ekw.ms.gov.pl>) sprawdź dokładnie status mieszkania, np. czy nie spoczywają na nim żadne obciążenia, takie jak niespłacony kredyt hipoteczny dotychczasowego właściciela – musisz jedynie znać numer księgi wieczystej lokalu. Zgodnie z przepisami każdy, kto zna numer księgi wieczystej prowadzonej w systemie teleinformatycznym, może bezpłatnie przeglądać księgę wieczystą za pośrednictwem tego systemu. Jeśli potrzebny będzie odpis z księgi (np. w formie specjalnie wygenerowanego przez sąd dokumentu z ekw.gov.pl), naliczona zostanie opłata (30 zł za odpis zwykły, 60 zł za odpis zupełny).

Zameldowanie

Zniesienie obowiązku meldunkowego będzie obowiązywać od 1 stycznia 2018 roku, na mocy ustawy podpisanej przez prezydenta w 2015 roku.

Obecnie wciąż jednak działa jeszcze prawo, zgodnie z którym osoby zatrzymujące się w danym miejscu na dłużej niż trzy dni muszą się zameldować (w zależności od sytuacji na pobyt stały lub czasowy).

Postępowaniami meldunkowymi w Krakowie zajmuje się Wydział Spraw

Administracyjnych Urzędu Miasta Krakowa:

- dla Dzielnic I-VII: Referat Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych w Centrum Administracyjnym przy Al. Powstania Warszawskiego 10,
- dla Dzielnic VIII-XIII: Referat Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych przy ul. Wielickiej 28a,
- dla Dzielnic od XIV-XVIII (Nowa Huta): w Referacie Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych, Zgody 2.
- Punkt Obsługi Mieszkańców w Galerii Handlowej Bronowice, ul. Stawowa 61, lokal nr 93
- od poniedziałku do soboty, w godzinach 00-18.00.
- Punkt Obsługi Mieszkańca w Galerii Bonarka City Center, Kamieńskiego 11, I piętro lokal G 26 - od poniedziałku do soboty w godzinach 10:00-18:00